

УДК 338.246.87 + 65.012.6
JEL Classification: F63, G32, L26

КАЛІНЕСКУ Т. В.¹, ЮФЕН ХУАН²

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

DOI: 10.32620/cher.2022.1.05

Постановка проблеми. Недооцінка досліджень різних механізмів та концепцій ефективного обліково-фінансового управління суб'єктами господарювання у країнах світу приводить до зниження доходності, ділової активності та ефективної взаємодії між ними. Тому виникає необхідність у порівнянні існуючих обліково-фінансових механізмів, що створюють суб'єкти господарювання у різних країнах світу, та проаналізувати причини, що перешкоджають розвитку бізнес-структур, та їх взаємодії в умовах глобальних викликів. *Мета дослідженням* - порівняти різні обліково-фінансові механізми взаємодії суб'єктів господарювання для забезпечення кращих перспектив їх стратегічного розвитку. *Методологічною основою дослідження* стали сучасні нормативно-правові та законодавчі джерела формування обліково-фінансового механізму суб'єктів господарювання в процесі їх взаємодії на різних рівнях управління. В проведених дослідженнях використані методи діалектики, способи і принципи наукового пізнання, інструменти економічного та порівняльного аналізу задля створення ефективних обліково-фінансових механізмів взаємодії суб'єктів господарювання. *Основною гіпотезою дослідження* стало припущення щодо можливості формування спільного взаємовигідного обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання на різних рівнях управління та використанням зарубіжного досвіду функціонування подібних механізмів. *Виклад основного матеріалу дослідження.* Розглянуто базовий склад обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання. Дослідження довели, що компоненти, які входять до складу обліково-фінансового механізму суб'єктів господарювання в Україні повністю відмінні від компонентів, що використовуються в інших країнах, проте кожен елемент у структурі механізму має допомагати кращому функціонуванню суб'єкта та забезпечувати його ефективну життєдіяльність. Запропоновані показники для оцінювання ефективності обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання. *Оригінальність та практична значимість дослідження* підтверджується запропонованими показниками для оцінювання ефективності обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання, порогові значення яких будуть показувати необхідність зміни механізму взаємодії суб'єктів, обліково-фінансових інструментів та компонент управління діяльністю, що забезпечить позитивні соціально-економічні показники взаємодії усіх зацікавлених у взаємодії осіб. *Висновки та перспективи подальших досліджень.* Доведено, що обліково-фінансові механізми формуються, виходячи з різних контекстів взаємодії суб'єктів господарювання та вимог, що висувуються до їх структури та оцінювання ефективності функціонування. Доцільність вибору необхідного обліково-фінансового механізму можна оцінити за допомогою показників ефективності, що мають свої порогові значення для кожної країни світу. Подальші дослідження авторів будуть спрямовані на адаптацію різних обліково-фінансових механізмів до глобальних соціально-економічних викликів, існуючих фінансових і поведінкових обмежень.

Ключові слова:

обліково-фінансові інструменти, механізм взаємодії, порівняльний аналіз, суб'єкти господарювання.

¹ **Калінеску Тетяна Василівна**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Calinescu Tetyana, Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Finance, Accounting and Taxation Department, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-4919-5788

e-mail: tetyana.calinescu@gmail.com

² **Юфен Хуан**, магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування», Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Yufeng Huang, master degree of specialty 071 "Accounting and Taxation" National Aerospace Department University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0002-4340-9098

e-mail: 506600249@qq.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF REGISTRATION-FINANCIAL MECHANISM THE CO-OPERATION OF BUSINESS SUBJECTS

Formulation of the problem. The underestimation of researches of different mechanisms and conceptions of effective registration-financial management of business subjects in the countries of the world results are declining to low of profitability, business activity and effective co-operation between its. Therefore there is a necessity for comparison of existent registration-financial mechanisms that the subjects of business create in the different countries of the world, and to analyze reasons, that hinder to development of businesses, and its co-operation in the conditions of global calls. *Aim of research* is comparing the different registration-financial mechanisms of co-operation the business subjects for providing of the best prospects its strategic development. *Methodological basis of research* became modern normatively-legal and legislative sources of forming the registration-financial mechanism of business subjects in the process of its co-operation on the different levels of management. In the conducted researches the used methods of dialectics, methods and principles of scientific cognition, instruments of economic and comparative analysis, are for the sake of creation of effective registration-financial mechanisms of co-operation the business subjects. *The basic hypothesis of research* became supposing about possibility of forming the general mutually beneficial registration-financial mechanism of co-operation the business subjects on the different levels of management and by the use of foreign experience of functioning of similar mechanisms. *Exposition of basic material research.* It is considered the base composition of registration-financial mechanism of co-operation the business subjects. Researches proved that components, that enter in the complement of registration-financial mechanism of business subjects in Ukraine fully different from components that is used in other countries. However, every element in the structure of mechanism must help the best functioning of subject and provide its effective vital functions. It is offered the indexes for the evaluation of efficiency of registration-financial mechanism of co-operation the business subjects. *Originality and practical meaningfulness of research* are confirmed by the offered indexes for the evaluation of efficiency of registration-financial co-operation of business subjects, the threshold values of that will show the necessity of change the mechanism of co-operation the subjects, registration-financial instruments and components management activity that will provide the positive socio-economic indexes of co-operation of all persons interested in co-operation. *Conclusions and prospects of further researches.* It is well-proven that registration-financial mechanisms are formed, coming from the different contexts of co-operation the business subjects and requirements that is pulled out to its structure and evaluation of efficiency the functioning. Expediency of choice of necessary registration-financial mechanism can be estimated by means of efficiency indexes that have the threshold values for every country of the world. Further researches of authors will be sent to adaptation of different registration-financial mechanisms to the global socio-economic calls, existent financial and behavior limitations.

Key words:

registration-financial instruments, mechanism of co-operation, comparative analysis, business subjects.

Постановка проблеми. Сьогоднішнє повсякденнє функціонування сучасних суб'єктів господарювання неможливе без застосування і оптимального використання фінансів і бухгалтерського обліку. Тому діяльність будь-якої бізнес-структури починається з формування обліково-фінансової політики, що передбачає наявність комбінацій різних елементів, що забезпечують ефективну діяльність, взаємну співпрацю між різними суб'єктами та їх взаємодію. Саме недооцінка проведення ґрунтовних досліджень різних механізмів та концепцій ефективного обліково-фінансового управління суб'єктами господарювання у країнах світу приводять до

зниження доходності, ділової активності та ефективної взаємодії між ними. Звідси виникає необхідність порівняти обліково-фінансові механізми, що створюють суб'єкти господарювання у різних країнах світу та проаналізувати причини, що впливають на подальший розвиток бізнес-структур та їх взаємодію в умовах різних глобальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники та практики [1, 2] формують обліково-фінансові механізми, виходячи з необхідності фінансування інвестицій, підвищення доходу на фінансових ринках, створення ефективних корпоративних структури управління, організаційної

поведінки та нового ноосферного мислення [3] - все це лежить в основі структур сучасних механізмів.

Існуючі визначення обліково-фінансового механізму [1, с. 8 – 26; 2; 4, 5, 6] можуть бути розбиті на дві групи:

перша [5; 6, с. 352 - 371] розглядає обліково-фінансовий механізм на рівні держави, регіонів (макро- рівні);

друга [1, с. 8 – 26; 2; 4] - приймає за основу мікро- рівень (рівень суб'єктів господарювання). Проте авторський підхід передбачає поєднання цих рівнів у єдиний обліково-фінансовий механізм та його трансформацію під впливом результатів взаємодії суб'єктів на різних рівнях управління, розширення джерел фінансових ресурсів, появи нових фінансових інструментів та досвідів застосування обліково-фінансових механізмів у різних країнах світу.

Виходячи з цього, **мета статті** – порівняти різні обліково-фінансові механізми взаємодії суб'єктів господарювання для забезпечення кращих перспектив їх стратегічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переважно більшість суб'єктів господарювання у більшості країн займаються формуванням власного обліково-фінансового механізму, який відмінний один від одного, навіть він різниться по відношенню до різних країн світу [1, с. 319 – 326, 2]. Проте базовий склад механізму має складатися з трьох частин:

1) головний (стратегічний) механізм розвитку, що займається регулюванням основної діяльності суб'єктів;

2) механізми спонукання показує напрями мотивації (як матеріальні, так і духовні [7]) та стимулювання з метою отримання позитивних фінансових результатів (в т.ч. прибутку і доходів). При чому, якщо матеріальній стимулю, базуються на використанні досягнутих фінансових результатів та спонукають на досягнення гармонійний взаємовідносин між усіма суб'єктами, виходячи з принципів чесної конкуренції та взаємної (синергетичної) ефективності, то духовне – ґрунтується на створенні атмосфери взаєморозуміння між усіма суб'єктами господарювання та певної організаційної культури управління задля під-

силення соціальної відповідальності та задоволення потреб кожного суб'єкта.

3) механізм збалансування (корегування), що підключає систему моніторингу (контролю чи діагностики) за ходом діяльності та налагоджує зворотні зв'язки між усіма структурами суб'єктів взаємодії з метою оперативного виправлення, виникаючих відхилень. Окрім того, цей механізм передбачає певної фінансово-податкової дисципліни, законності та дотримання своїх обов'язків в процесі досягнення поставлених цілей та бажаних результатів.

Проведені дослідження обліково-фінансових механізмів [1, с. 319–326; 2; 8, с. 13–19; 9] показують, що вони мають включати також методи і процедури для утворення фінансових ресурсів, їх планування і забезпечення стабільної діяльності суб'єктів господарювання, що дозволяє застосовувати набір економічних, організаційних і адміністративних форм і заходів управління фінансової діяльності не тільки на рівні окремих бізнес структур, але й на макро- рівні, відповідати потребам різних урядових, громадських організацій та інтересам усього суспільства.

Проведені дослідження довели, що компоненти, які входять до складу обліково-фінансового механізму суб'єктів господарювання в Україні повністю відмінні від компонентів, що використовуються в Китаї [10, 11, 12]. Безумовно, що кожен елемент у структурі обліково-фінансового механізму має допомагати кращому функціонуванню суб'єкта та забезпечувати його ефективну життєдіяльність. Проте, при загальній значимості підходів, є певні диференціації у структурі компонентів обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання в Україні і Китаї:

По-перше, як китайські, так і українські суб'єкти господарювання використовують обліково-фінансові механізми, що включають економічні важелі такі як податки, мотиви і стимули для корегування фінансових результатів і досягнення бажаних цілей. Також ці механізми включають різні елементи, що забезпечують законність діяльності суб'єктів, їх організаційну структуру, інформаційну безпеку та стійкість діяльності суб'єктів.

По-друге, обліково-фінансовий механізми – є набором динамічних інструментів, що відповідають потребам суб'єктів, сприяють розв'язанню власних оперативних, логічних і регулюючих функцій; досягненню загальних (державних) цілей та налаштовують на позитивні ініціативи, що запропоновані іншими суб'єктами господарювання.

Попри визначені спільні підходи до обліково-фінансових механізмів, взаємодії суб'єктів господарювання, можна розглядати механізми, що застосовуються на макро-(національному і регіональному) рівні та забезпечують більш розгалужений рівень сприйняття обліково-фінансових механізмів, китайська і українська наука і практика вивчає та використовує обліково-фінансові механізми за різними логіками. А саме: українські дослідники і практики застосовують обліково-фінансові механізми згідно з логікою функціонування суб'єктів та рівнями їх взаємодії, а китайські - орієнтуються на рівень впливу навколишнього середовища, в якому працюють суб'єкти господарювання, підкріплюючи обліково-фінансовий механізм інструментами, що дозволяють приймати правильні управлінські рішення, бо вплив факторів зовнішнього середовища вимагає постійного застосування різних заходів з фінансового управління, використання адміністративних інструментів захисту від ризиків та запобігання втрат від помилок. Тому до облі-

ково-фінансового механізму долучаються компоненти навколишнього середовища, що відповідають цілям діяльності суб'єктів і сприяють ефективному їх функціонуванню.

Слід звернути увагу і на принципи оцінювання ефективності функціонування обліково-фінансового механізму. Пануючі методи виміру ефективності дії обліково-фінансових механізмів теж відмінні в Україні і в Китаї. Попри використання загальних інтегральних методів економічного й ієрархічного аналізу, використовуються й інші методи, що популярні у міжнародній науковій спільноті. Наразі, найбільш поширене застосування серед сучасних методів аналізу мають методи економічного планування і управління, порівняльного аналізу, що використовуються у різних галузях економіки, науки і сферах діяльності (окремо вони переважають у соціально-поведінкових науках, транспортній галузі, сільському господарстві, сфері освіти, охорони здоров'я, навколишньому середовищі та інших). Найбільшою проблемою усіх аналітичних методів є наявність великої кількості індикаторів (більш ніж чотири), що приводить до різної якості оцінювання та неможливості гарантування прийняття правильних рішень за результатами їх оцінювання.

У цьому сенсі можна спиратись на показники оцінювання ефективності обліково-фінансової взаємодії суб'єктів господарювання (таблиця 1).

Таблиця 1 – Показники оцінювання ефективності обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання

№ п/п	Показники	Порогові значення для суб'єктів господарювання різних країн
1.	Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) суб'єкта (частка акціонерного капіталу в сукупних зобов'язаннях)	Для країн з економіками, що розвиваються > 0,7; оптимальне значення > 0,5
2.	Ризик банкрутства	Дійсне значення не більше, ніж 0,3; критичне значення не більше, ніж 0,4
3.	Коефіцієнт (співвідношення готівки до поточних пасивів) абсолютної ліквідності	Оптимальне значення складає 0,2 – 0,35
4.	Доходність акціонерного капіталу	Оптимальне значення складає 0,15 – 0,39
5.	Оборотний капітал (чистий робочий капітал)	Критичне значення - 30% від поточних активів; оптимальне - 50%

Джерело: побудовано авторами з урахуванням [6, с. 370, 371; 13]

Певний рівень ефективності функціонування обліково-фінансового механізму може бути отриманий, якщо взаємодія різ-

них суб'єктів господарювання задовольняють усіх учасників цього процесу. Якщо ні, то у кожного суб'єкта можуть бути різні

показники ефективності (порогові значення), а значить слід змінювати механізм взаємодії суб'єктів господарювання та обліково-фінансові інструменти та компоненти управління, що забезпечують позитивні соціально-економічні показники взаємодії усіх стейкхолдерів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження довели, що обліково-фінансові механізми формуються, виходячи з різних контекстів взаємодії суб'єктів господарювання та вимог, що висувуються до їх структури та оцінювання ефективності функціонування. Тому, доцільність вибору необхідного обліково-фінансового механізму можна оцінити тільки за допомогою показників ефективності, що мають свої порогові значення для кожної країни світу. Запропоновані показники ефективності не можуть комплексно оцінити різні аспекти взаємодії суб'єктів господарювання, проте надають загальну характеристику позитивного вектору руху суб'єктів у напрямку поставлених цілей.

Подальші дослідження авторів будуть спрямовані на адаптацію різних обліково-фінансових механізмів до глобальних соціально-економічних викликів в умовах існуючих фінансових і поведінкових обмежень.

Література

1. *Облікове-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції*: монографія / Н. П. Позняковська, С. Я. Зубілевич, О. Л. Міклуха та ін. Рівне: НУВГП, 2019. 414 с.
2. Гайдук, І. С. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства. *Економічний вісник університету*. Вип. 28/1. 2016. С. 33 – 40.
3. Шевчук, В. О. Ноосферне мислення українства як світоглядна основа відповідей на виклики облікової парадигми ХХІ століття. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації*: матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції / [відповідальні за випуск: проф. Куцик П.О., проф. Воронко Р.М., доц. Марценюк Р.А.]. Львів: Видавниц-

тво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. С. 139 – 144.

4. Селіверстова, Л. С. Фінансовий механізм у системі корпоративного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. №16, 2013. С. 63 – 66.

5. Метеленко, Н. Г., Шульга, О. П. Концептуалізація поняття «Фінансовий механізм». *Причорноморські економічні студії*. Вип. 10, 2016. С. 171–179.

6. Гордієнко, Л. А. *Розвиток державної фінансової політики соціального спрямування*. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економ. наук. Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Ірпінь: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» Національної академії аграрних наук України, Київ, Університет державної фіскальної служби України, 2019. 578 с.

7. Калинеску, Т. В. Разработка системы стимулирования механизма реализации социально-экономической политики. *Актуальные проблемы, направления и механизмы развития производительных сил Севера – 2016*: Материалы Пятого Всероссийского научного семинара (21–23 сентября 2016 г., Сыктывкар): в 2 ч Сыктывкар: ООО «Коми республиканская типография», 2016. Ч.1. С. 176–184.

8. Дехтяр, Н. А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання: монографія / Н.А. Дехтяр, О.В. Люта, Н.Г. Пігуль. – Суми: Університетська книга, 2011. – 182 с.

9. Калінеску Т.В. Обліково-фінансові механізми соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання. *Часопис економічних реформ*. 2021. № 1(41). С. 50–57.

10. Chubka, O. Lyvdar, M., Viblyi, P. Public Financial police on industry sphere: foreign experience and problems of implementation in Ukraine. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, №1. С. 55–62.

11. Грибова, Н. В. Финансовая составляющая экономической модернизации Китая. *Проблемы национальной стратегии*. 2019. №6(57). С. 194–216.

12. Тун Вэй. Развитие Финансовой системы КНР в условиях проведения налоговых реформ. *Проблемы современной экономики*. 2017. С. 160–163.

13. Біленко, Ю., Струк, О. Взаємодія фінансового розвитку та економічного зростання Китаю. *Світ фінансів*. 2013. №2. С. 190–195.

References

1. Pozniakova, N. P., Zubilevych, S. I., Miklukha, O. L. and other (2019). *Registration-analytical providing of business subjects in the conditions of euro integration*. Rivne: National university of water and environmental engineering, 414.

2. Gayduk, I. S. (2016). Registration-analytical providing of Mmanagement Eeconomic security of enterprise. *University Economic Bulletin*, 28/1, 33-40.

3. Shevchuk, V. O. (2021). Noosphere thinking of Ukrainians as a worldview basis for responses to the challenges of the accounting paradigm of the XXI century. *Current issues of accounting, analysis, control and taxation in the context of European integration and modern challenges of globalization*. Materials of the IX International Scientific and Practical Conference. Lviv: Lviv University of Trade and Economics Publishing House, 139-144.

4. Seliverstova, L. (2013). A financial mechanism is in the system of system of corporate management. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 16, 63-66.

5. Matelenko, N. G., Shulga, O. P. (2016). Concept of financial mechanism. *Dlack Sea Economic Studies*, 10, 171-179.

6. Gordienko, L. A. (2019). *Development of state financial policy of social direction*. Dissertation for the degree of Doctor of Economics in specialty 08.00.08 – Money, finance and credit. Irpin: National Science Center «Institute of

Agrarian Economics» of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kyiv, 578.

7. Calinescu, T. V. (2016). Development of a stimulating system the mechanism of implementing socio-economic policy. *Actual problems, directions and mechanisms of the development the productive forces of the North - 2016: Materials of the Fifth All-Russian Scientific Seminar* (September 21-23, 2016, Syktyvkar): In 2 parts. Syktyvkar: Komi Republican printing house. Part 1, 176-184.

8. Dekhtiar, N. A., Luta, O. V., Pigul N. G. (2011). *Financial mechanism of activity the subjects of business*. Sumy: University book, 182.

9. Calinescu, T. (2021). Registration-financial mechanisms of socio-economic development the subjects of business. *Time description of economic reforms*, 1 (41), 50-57.

10. Chubka, O., Lyvdar, M. and Viblyi, P. (2019). Public Financial police on industry sphere: foreign experience and problems of implementation in Ukraine. *Ekonomichnyy analiz*, 29, 1, 55-62.

11. Gribova, N. V. (2019). Financial constituent of economic modernization of China. *National strategy issues*, 6(57), 194-216.

12. Tun Vei. Development of the Financial system People Republic of China in the conditions of realization of tax reforms. *Problems of modern economics*, 160-163.

13. Bilenko, Y., Struk, O. (2013). Co-operation of financial development and economy growing of China. *World of finance*, 2, 190-195.

Стаття надійшла

до редакції : 05.12.2021 р.

Стаття прийнята

до друку: 30.03.2022 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Калінеску Т. В. Порівняльний аналіз обліково-фінансового механізму взаємодії суб'єктів господарювання / Т. В. Калінеску, Юфен Хуан // Часопис економічних реформ. – 2022. – № 1(45). – С. 39-44.
